

MUNKÁCSY MIHÁLY (1844-1900)

Reök Lujza képmása, 1864 | *Portrait of Lujza Reök, 1864*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 71x58 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Munkácsy M 1864

Kezdő ár | Starting price: 5 000 000 Ft / 15 152 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimated value: 30 303 – 45 455 EUR

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:
| Végvári Lajos: Munkácsy Mihály élete és művei.
Akadémiai Kiadó, Budapest, 1958., 316. Festménykatalógus: 20.

munkacsy

MUNKÁCSY MIHÁLY PORTRÉFESTÉSZETE

A portréfestészet hagyománya a reneszánsz művészetből származik, és még a 19. században is az egyik legkedveltebb műfaj volt. Az elkészült művek gyakran már a műteremből a megrendelőkhöz kerültek, ezért csak ritkán szerepeltek kiállításokon, vagy kereskedelmi forgalomban. Munkácsy Mihály egész festői pályáját végigkísérte az arcképfestés, kezdve az 1860-as évek biedermeier portréitól egészen az 1890-es években festett reprezentatív portrékig. Munkácsy divatos párizsi festőként rendkívül széles megrendelői körnek dolgozott. 1863 őszén a pályakezdő Munkácsy felkereste

Pesten az akkor már nagy tekintélynek örvendő tájképfestőt, Ligeti Antalt, akinek tanácsára Munkácsy a történelmi festészet helyett az életképek felé fordult. A fiatal művész szorgosan készült a Bécsi Akadémiára, hogy tovább képezhesse magát. A stúdiumokhoz a pénzt portrék festéséből remélte előteremteni. A rövid időn belül kiváló portréfestővé vált Munkácsy Reök Lujza portróját is ebben az időszakban készítette.

Munkácsy Mihály, édesapja és édesanyja, Reök Cecília halála után, édesanyja családjához, a Reök család békéscsabai, majd pesti ágához

került és a szülők elvesztésének tragédiája ellenére, visszaemlékezése szerint gyerekkorának egyik legszebb időszakát élte meg itt. Reök István gépgyáros 1863-ban fogadta be a Gerendásról Pestre kerülő fiataalt.

1864-re datálható a Reök-család tagjait bemutató sorozat. „A pesti évek alatt – írja Végvári Lajos nagy monográfiájában – *Munkácsy leginkább arcképeket festett. Kazár fentebb közölt visszaemlékezései alapján tudjuk, hogy a portréfestés volt Munkácsy fő kereseti forrása Pesten. 1864-ből Kerstinger György kereskedő portréja és a pécsi Reök-család tagjainak arcképei.*”¹

1. Reök István gépgyáros és felesége, Enslin Erzsébet. Reök Lujza szülei. archív fotó

2. Reök István gépgyáros gyermekeivel, 1865 körül, Munkácsy Lujzáról festett portréjának idején. Lujza apjának balján ül. archív fotó

A Pestre érkező német Stephan Rock 1804-ben nyitotta meg drótfonat-, szita- és rostagyártó műhelyét. Ettől az évtől számítják a Rock (Röck/Reök) -gyár történetét.³ Ifj. Röck, magyarosítva Reök István (Stephan Rock unokája) – Reök Lujza édesapja – felmenői üzemében tanulta a szitásmesterséget. Ez volt a magyar malomipar fellendülésének időszaka, amelyről Reök Lujza

naplójában olvashatunk szemléletes leírást: „*az 1850-es években, talán már előbb is, a szitáknak, a mezőgazdasági rostáknak a legnagyobb keletje Szerbiában és még tovább keletre volt. Emlékszem jól, hogy egész hajórakományok mentek le a Dunán és festői öltözetű szerbiánerek gyakran jártak a házunkban ki és be.*”⁴

Reök István nagy sikerrel fejlesztette tovább a gyárat és 1882-ben bekövetkezett halála után, mintegy 250 munkást foglalkoztató üzemet hagyott fiaira. „*Rock István volt hazánkban a gépipar terén egyike a legelső és legtöbb sikerrel fáradozó úttörőknek*” – írja róla kortársa, Gelléri Mór közgazdász, ipartörténeti író.⁵

3. Reök Lujza és férje, Hollerung Károly archív fotó

4. Györgyi Giergl Alajos: Női portré, 1862 magántulajdon

5. Franz Winterhalter: Adelina Patti, 1860-as évek Harewood House, West Yorkshire, Anglia

REÖK LUJZA

Reök István és Enslin Erzsébet házasságából hat gyermek született, a legidősebb, 1846. február 9-én, Ludovika Katalin Krisztina – akit a családja Lujzának nevezett. Reök Lujza Hollerung Károly modori lelkészhez ment feleségül és Modorban éltek férjével. Az egyszerű evangélikus lelkész és a gazdag gyáros családból származó, ked-

ves és szeretnivaló Lujza frigyét a család nem fogadta egyöntetű örömmel, pedig a fiatalok távoli rokoni kapcsolatban is álltak.

Reök István felesége, Lujza édesanyja így írt a házasságról: „*haragszom arra a pimasz német papra, hogy elviszi, igen nagyon szeretem Lujzát.*”

Munkácsy ajándékkal kedveskedett az esküvő alkalmával és levélben fejezte ki jókívánságait.⁶ Reök Lujza pezsgő társasági életet élt Modorban. Megalakította a modori Jótékony Nőegyletet, amelynek évtizedeken át volt az elnöke. Munkásságáért koronás arany érdemkeresztet kapott.

HÁRSFALVI MAGDOLNA

JEGYZETEK:

- 1 Végvári Lajos: Munkácsy Mihály élete és művei, Akadémiai Kiadó, 1958., 55.
- 2 Czeglédi Imre: Munkácsy ősei és rokonsága. A Békés Megyei Múzeumok Közleményei 31. Békéscsaba, 2007. https://epa.oszk.hu/01500/01577/00030/pdf/bmmk_2007_2_068-102.pdf
- 3 L. 2. jegyzet, ezen belül: A Rock gépgyár történetéhez 1. A malomszítatótól a hőerőműig. Szerk.: Vinczéné Eta, Máté Károly stb; Bp. 1972. A pesti Rock család történetéhez ezenkívül sok értékes adattal, családi emlék- és iratanyaggal járult hozzá Hollerung Gábor és Szabolcsi Istvánné Koós Lili.
- 4 L. 2. jegyzet
- 5 Gelléri Mór. A magyar ipar úttörői. Budapest, 1887. 66-70.
- 6 L. 2. jegyzet